

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **O. M.**, zastoupený Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem, se sídlem Praha 2, Helénská 1799/4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. 6. 2016, č. j. 49 Az 55/2015 - 36,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 20. 6. 2016, č. j. 49 Az 55/2015 - 36, **s e z r u š u j e** a věc **s e v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba směřující proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 4. 2015, č. j. OAM-39/LE-BE02-P16-2015, kterým žalovaný neudělil stěžovateli mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v relevantním znění (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Žalovaný v napadeném rozhodnutí dovodil, že branná povinnost, jejíhož výkonu se stěžovatel obává, je ústavní povinností k ochraně vlasti; jedná se o legitimní občanskou povinnost. Povinnost vykonat vojenskou službu a případně se rovněž podílet na bojových operacích nelze podle žalovaného považovat za azylově relevantní pronásledování, protože dopadá bez rozdílu na všechny bojeschopné muže. Stěžovateli nelze udělit ani doplňkovou ochranu, neboť stěžovatel neuvedl, že by měl jakékoli potíže se státními orgány nebo bezpečnostními složkami, proti stěžovateli nebylo a ani není vedeno trestní stíhání na území Ukrajiny (na rozdíl od České republiky, kde již byl opakovaně odsouzen). Stěžovatel neprokázal, že by ukrajinské státní orgány měly o jeho osobu jakýkoli zájem ve smyslu nasazení do bojových operací ve východní části Ukrajiny. Stěžovatel ani netvrdil,

že by mu v souvislosti s výkonem vojenské služby nebo trestu za dezerci hrozilo nelidské či ponižující jednání. Stěžovatel přitom pochází z Kirovohradské oblasti, která se nachází v centrální části Ukrajiny, jež není zasažena bojovými operacemi, a proto nehrozí, že by byl jako civilista návratem do místa svého předchozího bydliště vystaven nebezpečí vážné újmy.

[3] Stěžovatel proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobou u krajského soudu, který ji shora označeným rozsudkem jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

[4] Krajský soud úvodem konstatoval, že lhůta pro podání žaloby činí podle § 32 odst. 1 zákona o azylu v případě žaloby proti rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany 15 dnů, přičemž zmeškání lhůty pro podání žaloby nelze prominout. Žaloba byla podána dne 27. 4. 2015 včas, nicméně obsahovala pouze obecná tvrzení o porušení lidských práv stěžovatele a výčet ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), a zákona o azylu, které měly být porušeny. Obecná tvrzení stěžovatele, že v řízení byl porušen § 2 odst. 4 a § 3 správního řádu doprovázená parafrází textu uvedených zákonných ustanovení, nejsou podle krajského soudu žalobním bodem ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Totéž platí o tvrzení, že byly porušeny § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu, doplněné o konstatování, že stěžovatel splňuje podmínky pro udělení azylu, azylu z humanitárních důvodů a že mu v případě návratu do vlasti hrozí vážná újma. Žaloba ze dne 17. 4. 2015 proto nebyla projednatelná, neboť stěžovatel neuvedl konkrétní skutečnosti či právní argumentaci, o níž svá tvrzení o nezákonnosti rozhodnutí žalovaného opírá. Krajský soud proto stěžovatele usnesením ze dne 5. 5. 2015, č. j. 49 Az 55/2015 – 14, vyzval k odstranění vady žaloby spočívající v absenci žalobních bodů ve lhůtě devíti dnů od právní moci tohoto usnesení. Délka stanovené lhůty přitom byla odvozena od skutečnosti, že žaloba ze dne 27. 4. 2015 byla krajskému soudu doručena dne 4. 5. 2015, tedy sedmý den lhůty pro podání žaloby. Zároveň s podáním žaloby stěžovatel požádal o ustanovení zástupce, proto došlo ke stavení běhu lhůty pro podání žaloby až do právní moci rozhodnutí o ustanovení zástupce. Jestliže tedy sedmý den lhůty pro podání žaloby došlo ke stavení jejího běhu, zbývalo již jen devět dnů k jejímu doplnění, které počaly plynout právní mocí usnesení o ustanovení zástupce, tj. ode dne 12. 5. 2015. Lhůta pro formulování žalobních bodů tedy uplynula dnem 21. 5. 2015. Vadu žaloby spočívající v absenci žalobních bodů nelze odstraňovat po uplynutí lhůty k podání žaloby. Žaloba byla doplněna podáním ze dne 18. 5. 2015, ale argumentace stěžovatele obsažená v tomto podání, byť vyhovuje požadavku konkrétních žalobních bodů, se obsahově zcela míjí s důvody napadeného rozhodnutí žalovaného. Stěžovatel v tomto podání totiž vznesl námitky proti zákonnosti rozhodnutí o povinnosti setrvat v zařízení pro zajištění cizinců, přestože rozhodnutím žalovaného bylo rozhodnuto o neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany. Krajský soud dovodil, že pro posouzení, zda žaloba obsahuje žalobní body, je rozhodující, zda obsahuje konkrétní (individualizované) skutkové či právní výtky proti napadenému rozhodnutí. Podle krajského soudu je přitom bezvýznamné, zda tyto výtky věcně souvisí s předmětem rozhodnutí, které bylo žalobou napadeno. Tato otázka je totiž záležitostí věcného posouzení žalobních bodů (tj. důvodnosti žaloby), nikoli věcí formálních vad žaloby, tedy její projednatelnosti. Krajský soud uzavřel, že ve lhůtě pro podání žaloby byla podáním ze dne 18. 5. 2015 vada žaloby odstraněna a žaloba se stala věcně projednatelnou; z tohoto důvodu nepřistoupil k jejímu

pokračování

odmítnutí. Žalobní body uvedené v podání ze dne 18. 5. 2015 se ovšem mívají s důvody rozhodnutí žalovaného napadeného v nyní projednávané věci a jsou proto zjevně nedůvodné. Proto krajský soud žalobu zamítl. Krajský soud tak učinil bez nařízení ústního jednání, byť stěžovatel (jeho zástupce) v podání ze dne 18. 5. 2015 uvedl, že trvá na jeho nařízení. Podle krajského soudu tak sice nebyly splněny podmínky § 51 odst. 1 s. ř. s., ovšem nařízení jednání by v této věci bylo zcela neúčelné, neboť všechny řádně a včas uplatněné žalobní body se mívají s důvody rozhodnutí žalovaného napadeného v této věci. Ústní projednání žaloby na tom nemůže nic změnit. Žalobní body uvedené v dalším podání stěžovatele ze dne 10. 8. 2015 se již sice vztahují k rozhodnutí žalovaného, které bylo žalobou ze dne 27. 4. 2015 napadeno, ale byly nově uplatněny až po lhůtě k podání žaloby, přičemž zmeškání lhůty pro podání žaloby prominout nelze. Z tohoto důvodu nemohl krajský soud k žalobním bodům, které byly uvedeny v podání stěžovatele ze dne 10. 8. 2015, přihlídnout.

II. Podstatný obsah kasační stížnosti, vyjádření žalovaného

[5] Stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[6] Stěžovatel konstatoval, že usnesením krajského soudu ze dne 5. 5. 2015 mu byl ustanoven zástupcem advokát Mgr. Bc. Filip Schmidt, LL.M., jemuž bylo současně uloženo, aby žalobu doplnil o konkrétní žalobní body a navrhl důkazy k prokázání žalobních tvrzení. Lhůta k doplnění žaloby byla krajským soudem stanovena na devět dnů ode dne doručení usnesení. Spolu s usnesením o ustanovení zástupce nebyla ustanovenému zástupci doručena žádná další písemnost. Zástupce stěžovatele nebyl před svým ustanovením v žádném styku se stěžovatelem, musel se s ním proto ve velmi krátké době sejit (zajistit si na něj kontakt) a při doplnění žaloby vycházel z rozhodnutí, které mu stěžovatel předal. V důsledku omylu následně zástupce stěžovatele provedl doplnění žaloby k jinému rozhodnutí, které se rovněž týkalo stěžovatele, a to rozhodnutí o povinnosti stěžovatele setrvat v zařízení pro zajištění cizinců. Krajský soud na tuto skutečnost nijak nereagoval a pokračoval v řízení. Poté, co při nahlédnutí do spisu zástupce stěžovatele zjistil, že došlo k omylu a soudní spis obsahuje doplnění žaloby k jinému správnímu rozhodnutí, zástupce stěžovatele dne 10. 8. 2015 žalobu doplnil o konkrétní důvody proti rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany a zároveň požádal o prominutí zmeškání lhůty podle § 40 odst. 5 s. ř. s. Dne 20. 6. 2016 (tedy téměř rok po druhém doplnění žaloby) krajský soud žalobu zamítl, aniž by vůbec rozhodl o žádosti o prominutí zmeškání lhůty, kterou označil za nepřipustnou.

[7] Stěžovatel nesouhlasí s právním názorem krajského soudu k otázce běhu lhůty pro doplnění žaloby ustanoveným zástupcem. Zástupci stěžovatele je z praxe známo, že jiné krajské soudy pro doplnění žaloby stanoví mnohem delší lhůty (běžně 1 měsíc) a zástupce tak má skutečně reálnou šanci nejen se sejit se stěžovatelem, ale také nahlédnout do spisu a provést další úkony. Krajským soudem byla stanovena lhůta devíti dnů, která „podle krajského soudu plyne z § 35 odst. 8 s. ř. s.“, a proto také nemůže být prominuta. Stěžovatel ovšem namítá, že z uvedeného ustanovení nevyplývají důsledky, které dovozuje

krajský soud, neboť takto striktní výklad by mohl vést ke zcela extrémním případům (např. lhůty k doplnění žaloby v délce jednoho až tří dnů), v nichž ustanovený zástupce není reálně schopen poskytnout plnohodnotné zastoupení. Na uvedené nesprávné argumentaci je postaven celý rozsudek krajského soudu, který s totožným odůvodněním nerozhodoval o žádosti o prominutí zmeškání lhůty; žádost pouze označil za nepřipustnou. Stěžovatel je ovšem přesvědčen, že o takové žádosti měl krajský soud rozhodnout samostatným usnesením a měl stěžovateli stanovenou lhůtu prominout.

[8] Dále stěžovatel namítl, že krajskému soudu sdělil, že trvá na nařízení jednání k projednání žaloby, ale krajský soud přesto o věci rozhodl bez jednání.

[9] Stěžovatel shrnul, že krajský soud měl v době, kdy přistoupil k rozhodování, úplnou žalobu, a to včetně žádosti o prominutí zmeškání lhůty dle § 40 odst. 5 s. ř. s. Krajský soud ovšem nejenže nerozhodl o žádosti o prominutí zmeškání lhůty, ale vůbec nevzal v potaz ani doplnění žaloby ze dne 10. 8. 2015, přestože byl, jak plyne z napadeného rozsudku, s uvedeným doplněním srozuměn. Krajský soud proto postupoval nejen nehospodárně, ale také nesrozumitelně.

[10] Stěžovatel zároveň s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, vyjádřil přesvědčení, že kasační stížnost je přijatelná, neboť v řízení před krajským soudem byl výše uvedeným zásadně zkrácen na svých právech; jedná se o zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do jeho hmotně právního postavení.

[11] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného.

[12] Žalovaný vzhledem k tomu, že kasační stížností je výlučně napadán postup krajského soudu, ponechal posouzení důvodnosti kasačních námitek na úvaze Nejvyššího správního soudu. Nesouhlasil ovšem s kasačním návrhem, aby bylo zrušeno rovněž jeho rozhodnutí, které v podstatě krajský soud s ohledem na okolnosti věci vůbec neposuzoval.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[14] Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006,

pokračování

č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.

2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[15] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná, neboť se krajský soud při posouzení skutkových okolností dané věci dopustil zásadních pochybení (viz podrobněji níže), které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele (čtvrtý důvod přijatelnosti).

[16] Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Přitom zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[17] Kasační stížnost je důvodná.

[18] Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobou datovanou dnem 27. 4. 2015 a doručenou krajskému soudu dne 4. 5. 2015 se stěžovatel domáhal zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného a zároveň požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud následně stěžovatele za současného ustanovení zástupce v osobě Mgr. Bc. Filipa Schmidta, LL.M., advokáta, usnesením ze dne 5. 5. 2015, č. j. 49 Az 55/2015 – 14, vyzval k odstranění vad žaloby, které spočívaly v absenci žalobních bodů, ve lhůtě devíti dnů od právní moci tohoto usnesení. Žaloba byla doplněna podáním doručeným krajskému soudu dne 18. 5. 2015, které se však vztahovalo k jinému rozhodnutí žalovaného, a to k rozhodnutí ze dne 3. 3. 2015, č. j. OAM – 39/LE – BE02 – BE02 – PS – 2015, jímž bylo rozhodnuto o setrvání stěžovatele v zařízení pro zajištění cizinců. Podáním doručeným krajskému soudu dne 10. 8. 2015 stěžovatel opětovně doplnil žalobu a konkretizoval žalobní body, které byly uplatněny v žalobě doručené krajskému soudu dne 4. 5. 2015. Současně stěžovatel požádal podle § 40 odst. 5 s. ř. s. o prominutí zmeškání lhůty k doplnění žaloby, neboť jeho zástupce omylem žalobu doplnil ve vztahu k jinému rozhodnutí žalovaného, než které je posuzováno v nyní projednávané věci. Zástupce stěžovatele doplnění žaloby učinil na základě kopie správního rozhodnutí,

které mu bylo zasláno stěžovatelem prostřednictvím pracovníka zařízení pro zajištění cizinců. Kopii napadeného správního rozhodnutí mu krajský soud nezaslal a stanovená lhůta ve spojení se zahraniční cestou zástupci stěžovatele neumožnila se seznámit se správním rozhodnutím, které bylo žalobou napadeno. Dne 20. 6. 2016 krajský soud vydal napadený rozsudek, aniž by ve věci nařídil jednání.

[19] Stěžovatel namítá, že krajský soud rozhodl bez jednání, ačkoliv stěžovatel s tímto postupem nesouhlasil. K tomu z obsahu soudního spisu skutečně plyne, že krajský soud napadeným rozsudkem zamítl žalobu, aniž by ve věci nařídil jednání.

[20] Podle § 51 odst. 1 s. ř. s. platí, že soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.

[21] Jedním ze základních projevů práva na spravedlivý proces je i zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání. Každý má právo, aby byla jeho věc projednána veřejně, bez průtahů a v jeho přítomnosti, má právo se vyjádřit k provedeným důkazům, stejně jako další důkazy navrhopvat, předkládat soudu právní argumenty či tvrdit další skutečnosti.

[22] Právo účastníka na bezprostřední účast u jednání soudu má zajistit, aby soud přinejmenším v jedné soudní instanci s účastníkem vešel či mohl vejít (požaduje-li to účastník) v osobní kontakt a aby účastník mohl soudu bezprostředně a přímo sdělit svou verzi toho, co je předmětem dokazování, a poukázat na skutečnosti svědčící ve prospěch jeho tvrzení, a to i v případě, že soud na základě dosud získaných informací z vyjádření účastníků a ze správního spisu má (a třeba i, jak se nakonec ukáže, oprávněně) za to, že účastník soudu žádnou relevantní informaci neposkytne.

[23] Otázkou nutnosti nařízení jednání v řízení před krajskými soudy jako správními soudy se zabýval ve svých rozhodnutích i Nejvyšší správní soud, který rovněž dovodil, že „účastníku nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti, včetně možnosti vyjádřit se k věci. Rozhodl-li proto krajský soud o věci bez nařízení jednání, aniž by byly splněny zákonné podmínky uvedené v § 51 s. ř. s., došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a je proto důvodem pro jeho zrušení podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, publ. pod č. 482/2005 Sb. NSS; rozhodnutí zdejšího soudu jsou rovněž dostupná na internetové adrese www.nssoud.cz). Obdobně se zdejší soud vyjádřil i v rozsudku ze dne 29. 11. 2005, č. j. 4 As 46/2004 - 58: „Zamítl-li soud žalobu bez jednání poté, co na výzvu předsedy senátu (§ 51 odst. 1 s. ř. s.) vyjádřil účastník řízení s takovým postupem nesouhlas, je kasační stížnost podaná z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. pro vadu řízení spočívající v tom, že byla účastníku odepřena možnost jednat před soudem, důvodná“. Shodně k dané problematice judikuje i Ústavní soud. V nálezu ze dne 22. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 819/07 (N 167/47 SbNU 195; rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná také na adrese nalus.usoud.cz), konstatoval: „Projevili-li některý z účastníků nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání nebo požaduje-li nařízení jednání, je povinností soudu k projednání věci samé jednání nařídít (samozřejmě nejde-li o některou ze zákonem stanovených výjimek; viz § 51 odst. 2 a § 76 odst. 1 s. ř. s.).“

pokračování

[24] Zákonná úprava obsažená v § 51 a § 76 s. ř. s. umožňuje ve výjimečných případech za splnění všech zákonných podmínek upustit od povinnosti krajského soudu nařídít jednání. Taková výjimka však musí být vykládána restriktivně, s ohledem na zájmy účastníka řízení, o jehož právech se rozhoduje a který má rovněž oprávnění svými dispozičními úkony zásadně ovlivňovat předmět řízení a průběh projednání jeho věci před soudem.

[25] V projednávané věci takové podmínky dány nebyly.

[26] V doplnění žaloby ze dne 18. 5. 2015 stěžovatel výslovně uvedl, že nesouhlasí s rozhodnutím věci bez nařízení jednání a na nařízení jednání trvá. Následně krajský soud výzvou ze dne 30. 6. 2015, č. j. 49 Az 55/2015 – 26, stěžovatele mimo jiné vyzval, aby krajskému soudu sdělil, zda souhlasí s tím, aby bylo ve věci rozhodnuto bez jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Současně byl stěžovatel poučen o tom, že nevyjádří-li do dvou týdnů od doručení tohoto přípisu svůj nesouhlas s takovýmto projednáním věci, bude mít soud za to, že s tímto postupem souhlasí. Uvedená výzva byla zástupci stěžovatele doručena do datové schránky dne 2. 7. 2015. Podáním ze dne 10. 8. 2015 stěžovatel opětovně doplnil žalobu, přičemž k výzvě krajského soudu ze dne 30. 6. 2015 se nijak nevyjádřil.

[27] Krajský soud si byl nesouhlasu stěžovatele s rozhodnutím věci bez nařízení jednání vědom, ale dospěl k závěru, že formálně sice nejsou splněny podmínky § 51 odst. 1 s. ř. s., avšak nařízení jednání je v této věci zcela neúčelné, neboť všechny řádně a včas uplatněné žalobní body se mívají s důvody napadeného rozhodnutí, na čemž ústní projednání žaloby nemůže nic změnit. Proto žalobu bez jednání zamítl.

[28] Popsaný postup krajského soudu nebyl správný. Nejvyšší správní soud konstatuje, že dospěje-li krajský soud k závěru, že žaloba neobsahuje žádné žalobní body, nezbyvá mu než žalobu bez jednání odmítnout pro neodstranění jejích vad podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Dospěje-li však k opačnému závěru, musí při nesplnění podmínek § 51 odst. 1 s. ř. s. ve věci nařídít jednání, což ovšem v projednávané věci krajský soud neučinil. Náзор krajského soudu, že uplatněné žalobní body se mívají s důvody napadeného rozhodnutí, na povinnosti dodržet uvedený procesní postup ničeho nemění.

[29] V projednávané věci je s ohledem na další průběh řízení nezbytné zabývat se dále tím, zda žaloba stěžovatele byla natolik vadná, resp. neurčitá, že skutečně neobsahovala žádný žalobní bod.

[30] Podle § 35 odst. 8 věty třetí s. ř. s. požádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení.

[31] Podle § 32 odst. 1 zákona o azylu žalobu proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany lze podat ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí.

[32] Krajský soud v usnesení ze dne 5. 5. 2015, č. j. 49 Az 55/2015 – 14, jímž stěžovateli ustanovil zástupce Mgr. Bc. Filipa Schmidta, LL.M, advokáta, a současně stěžovatele vyzval k odstranění vad žaloby, správně odvodil délku lhůty k odstranění případných vad žaloby od skutečnosti, že žaloba ze dne 27. 4. 2015 byla krajskému soudu doručena dne 4. 5. 2015, tedy sedmý den lhůty pro podání žaloby. Vzhledem k tomu, že při podání žaloby stěžovatel požádal o ustanovení zástupce, došlo podle § 35 odst. 8 s. ř. s. ke stavení běhu lhůty pro podání žaloby až do právní moci rozhodnutí o ustanovení zástupce. Jestliže sedmý den lhůty pro podání žaloby došlo ke stavení jejího běhu, zbývalo již jen devět dnů k jejímu doplnění, které počaly plynout právní mocí usnesení o ustanovení zástupce, tj. ode dne 12. 5. 2015. Lhůta pro formulování žalobních bodů proto uplynula dnem 21. 5. 2015.

[33] Nejvyšší správní soud v souladu se závěry, které vyslovil v rozsudku ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 100/2017 – 34, k procesnímu postupu krajského soudu uvádí, že již ve své dřívější judikatuře opakovaně uvedl, že není povinností soudu v případech, kdy žaloba neobsahuje žádný žalobní bod, vyzývat žalobce k odstranění vad ve smyslu § 37 odst. 5 s. ř. s. za situace, v níž by doplnění žaloby ve lhůtě vyplývající z § 71 odst. 2 *in fine* s. ř. s. již nebylo objektivně možné (viz např. rozsudek ze dne 30. 5. 2007, č. j. 2 Azs 158/2006 – 85, resp. rozsudek ze dne 23. 10. 2003, č. j. 2 Azs 9/2003 – 40). Ustanovení § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s. stanoví lhůtu pouze pro rozšíření žaloby na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo o další žalobní body, a tedy v souladu s konstantní judikaturou také pro doplnění žalobního bodu do podání, které dosud žádný žalobní bod neobsahovalo; nedopadá však na odstranění jiných vad žaloby. Vady žaloby (tedy případy, kdy je formulován alespoň jeden žalobní bod, avšak způsobem, který není dostatečným pro jeho věcné projednání) jsou odstranitelné postupem dle § 37 odst. 5 s. ř. s. Nejde-li tedy o situaci, kdy podání neobsahuje žádný žalobní bod, ale jedná se o případ, kdy žalobní bod formulován byl, avšak nedostatečně přesně, je soud povinen postupovat podle § 37 odst. 5 s. ř. s. a usnesením vyzvat podatele k opravě nebo odstranění vad podání tak, aby mohlo být věcně projednáno. Pouze v případě, že podání není ve stanovené lhůtě doplněno nebo opraveno a v řízení není možno pro tento nedostatek pokračovat, soud takový návrh odmítne, nelze-li pro takový nedostatek pokračovat v řízení.

[34] Nejvyšší správní soud z obsahu žaloby zjistil, že pod jejím bodem II. napadl stěžovatel rozhodnutí žalovaného v celém rozsahu výroku a uvedl žalobní body ve smyslu § 71 odst. 1 s. ř. s. tak, že namítl, že byl porušen: 1) § 3 správního řádu, neboť správní orgán nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu; 2) § 12 zákona o azylu, neboť stěžovatel splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu stanovené v tomto ustanovení; 3) § 13 zákona o azylu, neboť stěžovatel splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny; 4) § 14 zákona o azylu, neboť stěžovatel splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu z humanitárních důvodů; 5) § 14a zákona o azylu, neboť v případě návratu hrozí stěžovateli nebezpečí vážné újmy; 6) § 14b zákona o azylu, neboť stěžovatel splňuje zákonné podmínky pro udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny. Stěžovatel dále uvedl, že žaloba bude doplněna za pomoci právního zástupce, o jehož ustanovení současně požádal.

pokračování

[35] Právní otázkou vymezení žalobního bodu dle definice obsažené v § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu ve svém rozsudku ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78, publ. pod č. 2162/2011 Sb. NSS. V tomto rozsudku se rozšířený senát přiklonil k výkladu, podle něhož *„je nutno za žalobní bod považovat každé vyjádření žalobce, z něhož by i jen v nejhrubších obrysech lze dovodit, že napadené správní rozhodnutí z určitého důvodu považuje za nezákonné. Jinými slovy, náležitost žaloby dle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je splněna, pokud jsou z tvrzení žalobce seznatelné skutkové děje a okolnosti individuálně odlišitelné od jiných ve vztahu ke konkrétnímu případu žalobce, jež žalobce považoval za relevantní k jím domnělé nezákonnosti správního rozhodnutí“*. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu tímto rozsudkem nepřímým potvrdil právní názor vyjádřený již v rozsudku zdejšího soudu ze dne 2. srpna 2007, č. j. 2 Azs 54/2007 - 42, dle kterého *„za žalobní bod, u něhož je třeba pokusit se o jeho doplnění a upřesnění, pak nutno považovat každé vyjádření žalobce, z něhož by i jen v nejhrubších obrysech lze dovodit, že žalobce má napadené správní rozhodnutí z určitého důvodu za nezákonné. Pouze takovýmto - ve prospěch žalobce extenzivním - výkladem pojmu žalobního bodu lze naplnit ústavní požadavek řádného přístupu k soudní ochraně před rozhodnutím veřejné správy ve smyslu čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.“*

[36] V projednávaném případě Nejvyšší správní soud především shodně s krajským soudem konstatuje, že žaloba v podobě, v jaké byla podána dne 4. 5. 2015, nebyla projednatelná, což ovšem nerozporuje ani stěžovatel. Dle Nejvyššího správního soudu však lze z obsahu žaloby usuzovat na právní argumentaci, jakož i skutková tvrzení, o něž se žalobní body opírají. Stěžovatel v žalobě označil důvody napadení rozhodnutí žalovaného, neboť mj. uvedl, že správní orgán nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu. Nejvyšší správní soud má za to, že taková dikce podání splňuje minimální požadavky na formulaci žalobního bodu. Ze žaloby tedy bylo zřejmé, v jakém rozsahu stěžovatel správní rozhodnutí napadá; rovněž důvody, proč tak činí, bylo možné považovat za žalobní body ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Přestože stěžovatel v žalobě výslovně neuvedl, jaké konkrétní pochybnosti, resp. okolnosti, které žalovaný nezjistil a nezohlednil, má na mysli, splňuje taková formulace minimální požadavky na formulaci žalobního bodu ve smyslu ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 100/2017 - 34).

[37] Jestliže tedy, byť po uplynutí lhůty stanovené usnesením krajského soudu ze dne 5. 5. 2015, č. j. 49 Az 55/2015 - 14, ale před vydáním rozsudku krajského soudu, stěžovatel svá žalobní tvrzení podáním doručeným krajskému soudu dne 10. 8. 2015 řádně upřesnil, nejednalo se o nepřípustné a opožděné rozšíření původní žaloby ve smyslu § 71 odst. 2 věty třetí s. ř. s, neboť byly toliko konkretizovány žalobní body, které byly v hrubých rysech uvedeny v zákonné lhůtě.

[38] V daném případě navíc nelze odhlédnout od jistých specifických faktorů řízení ve věcech mezinárodní ochrany, kde by mělo být přihlédnuto k pozici stěžovatelů, kteří se zpravidla neorientují ve zdejších poměrech a právním řádu, neznají jazyk, nemají zde zázemí, kontakty a jsou odkázáni na vnější pomoc. K uvedenému lze odkázat na rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 25. 5. 2016, č. j. 3 Azs 30/2016 - 43, podle kterého *„(...)*

při posuzování hraničních případů, jako je tento, by měl soud přihlédnout i k dalším okolnostem a zvláště ve věcech mezinárodní ochrany zohlednit skutečnost, že lhůta k podání žaloby je velmi krátká (pouze 15 dnů oproti běžným dvěma měsícům) a že žadatelé o mezinárodní ochranu zpravidla nejsou příliš zběhlí v českém jazyce a tím méně se pak vyznají v českém právním řádu. Požadavky na prvotní formulaci žalobních bodů by tedy měly tyto skutečnosti vzít v úvahu a neměly by být natolik přísné, aby fakticky znemožňovaly dotyčným přístup k soudní ochraně. To ovšem neznamená, že by měl soud ve výsledku z požadavku na řádnou formulaci žalobních bodů slevit, či na něj dokonce rezignovat, právě naopak. Uvedené znamená pouze tolik, že byť je na počátku na místě poněkud shovívavější přístup při posuzování toho, zda se žalobci podařilo v žalobě uvést alespoň jeden žalobní bod do uplynutí lhůty pro její podání, musí poté soud vždy podniknout příslušné kroky k její precizaci a po případném zajištění právní pomoci žalobci musí důsledně postupovat podle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s. Řádně sepsaná žaloba se všemi předepsanými náležitostmi totiž výrazně napomáhá efektivitě, rychlosti a hospodárnosti následujícího soudního řízení.“ Nejvyšší správní soud v této souvislosti s ohledem na okolnosti projednávané věci rovněž zdůrazňuje, že v případech, v nichž je rozhodnutím soudu ustanoven žalobci zástupce, je přinejmenším vhodné ustanovenému zástupci spolu s usnesením o jeho ustanovení doručit rovněž kopii žalobou napadeného správního rozhodnutí, a to obzvláště tehdy, pokud je žalobce (jeho ustanovený zástupce) vyzýván k doplnění žaloby.

[39] Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že nelze přisvědčit názoru krajského soudu, že nelze přihlédnout k doplnění žalobních bodů, které bylo obsaženo v podání stěžovatele ze dne 10. 8. 2015.

[40] V této souvislosti zbývá ke kasační námitce, v níž stěžovatel krajskému soudu vytýká, že nerozhodl o jeho žádosti o prominutí zmeškání lhůty, pro úplnost v obecné rovině uvést, že zmeškání lhůty k podání žaloby, resp. k jejímu doplnění či rozšíření žalobních bodů, nelze podle § 72 odst. 4 s. ř. s. prominout. V této souvislosti neobstojí ani námitka stěžovatele, že krajský soud měl o žádosti stěžovatele o prominutí zmeškání lhůty k doplnění žaloby rozhodnout samostatným usnesením. Nemožnost prominutí zmeškání lhůty vyplývá přímo z § 72 odst. 4 s. ř. s. a zcela postačí, pokud se s takovou žádostí, resp. s nemožností prominutí zmeškání uvedené lhůty, soud vypořádá v odůvodnění konečného rozhodnutí. V projednávané věci ovšem, jak plyne již z výše uvedeného, ke zmeškání lhůty k podání žaloby, resp. zmeškání lhůty k jejímu doplnění či rozšíření žalobních bodů, nedošlo.

IV. Závěr a náklady řízení

[41] Nejvyšší správní soud na základě uvedeného dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Právním názorem, který vyslovil Nejvyšší správní soud ve zrušujícím rozsudku, je krajský soud vázán (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[42] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v konečném rozhodnutí v dané věci (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

pokračování

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 24. srpna 2017

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu